

A REINTEGRÁCIÓS ŐRIZET MAGYARORSZÁGI ÉS EURÓPAI FEJLŐDÉSI
IRÁNYAI
NAGY ANITA¹

Bevezetés

Az elektronikus nyomkövető rendszer az 1960-as évek közepén *Robert Schwitzgebel*, a Harvard Egyetem pszichológusának ötletéből született, aki úgy érezte, hogy megoldása humánus és költséghatékony alternatívája lehet a bebörtönzés intézményének.

A „Dr. Schwitzgebel Machine” – ahogy nevezték az eszközt – 1969-ben került szabadalmi oltalom alá, de tényleges gyakorlati alkalmazása az 1980-as évek elején kezdődött az Amerikai Egyesült Államokban.

A rendszer működése azon az elven alapult, hogy azok a bűnelkövetők, akik bizonyos feltételeknek megfeleltek, és vállalták, hogy a nap 24 órájában hajlandók egy rájuk rögzített jeladó eszközt, peracet (elterjedt angol neveken: „tag”, „bracelet”, „wristlet”, „anklet”) magukon viselni, büntetésüket otthon tölthették. Emellett ahhoz is hozzá kellett járulniuk, hogy lakásukban – az első időkben vezetékes telefonvonalat használó, valamint a helyi energiaellátásra kapcsolt – jeladóeszköz (angol nevén „HMD” – *Home Monitoring Device*) kerüljön telepítésre.

Az Országgyűlés 2014. november 18-i ülésén elfogadta a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvényt és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2014. évi LXXII. törvényt, amely 2015. április 1-jei hatállyal a reintegrációs őrizet intézményéről rendelkezett.²

A reintegrációs őrizet célja – a szabadságvesztés büntetés céljának elérése mellett – a társadalomba való visszailleszkedés elősegítése. Lényege, hogy a szabadságvesztés büntetés vége előtt – beleértve a feltételes szabadság lehetőségét is – az arra jogosult és érdemes személyek szabadságukat visszanyerjék, büntetésük hátralévő részét otthonukban töltsék le, úgynevezett elektronikus távfelügyeleti eszközzel (közismert nevén „elektronikus lábbilincsel”) történő ellenőrzés mellett.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz fogalmát – amellyel a reintegrációs őrizet végrehajtása történik – a Bv. Kódex az alábbiak szerint határozza meg: „az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogva tartott mozgását nyomon követő technikai eszköz.”³

A reintegrációs őrizet tehát olyan elektronikus távfelügyeleti eszközön keresztül valósul meg, amely folyamatosan biztosítja, hogy amennyiben a kijelölt tartózkodási helyet és mozgási területet az elítélt elhagyja, akkor riasztás formájában azonnal a hatóságok tudomására jusson. A Bv. Kódex 187/A. § (3) bekezdése szerint: „A reintegrációs őrizet az elítélt szabadságának teljes elvonását megszünteti, de mozgási szabadságát és a tartózkodási helye szabad megválasztásának jogát korlátozza.”

¹ Dr.habil NagyAnita PhD, Kúria Főtanácsadó, Miskolci Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete, Büntetőeljárásjogi és Büntetés-végrehajtásjogi Tanszék egyetemi docense

² A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 4/2017. (I.23.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet elektronikus távfelügyeleti rendszer működtetésével kapcsolatos feladatainak végrehajtásáról

³ Bv. Kódex 3. § 5. pont

Házi őrizet – reintegrációs őrizet elhatárolása

Valójában az elektronikus felügyelet Magyarországon történő alkalmazására 2003 óta van lehetőség a klasszikus házi őrizet vonatkozásában, amely az előzetes letartóztatás helyett kiszabható „házi őrizet” betartatása ellenőrzésének egyszerűsítését célozza.

Ennek ellenére 2013-ig a gyakorlati megvalósításra sem az anyagi, sem a technikai feltételek nem voltak adottak. A házi őrizet azonban terminológiailag és célját tekintve is teljesen **más intézmény**, mint a reintegrációs őrizet, közös bennük annyi elem, hogy mindkettő hozzájárul a „börtönképesség” csökkenéséhez.

A célját tekintve a reintegrációs őrizet esetében az alapvető feladat, hogy az elítéltek minél hamarabb visszakerüljenek a társadalomba, addig a házi őrizet esetében a Be. 129. §-ban biztosított előzetes letartóztatás kiváltása az elsődleges cél, azaz ha a bűncselekmény jellegére és a büntetőeljárás időtartamára, vagy a terhelt eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.

1. számú táblázat: A házi őrizet és reintegrációs őrizet elhatárolása

házi őrizet	Különbségek	reintegrációs őrizet
Büntetőeljárás szabályozza Kényszerintézkedés	Szabályozása	Büntetés-végrehajtási jog szabályozza Az elítélti szabadulás egy speciális fajtása
Előzetes letartóztatás kiváltása Be 129. § alapján a bűncselekmény jellegére és a büntetőeljárás időtartamára, vagy a terhelt eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.	Célja	1.) A büntetés letöltésének alternatív módja, 2.) az elítéltek reintegrációjának elősegítése.
nyomozati - ügyészi - bírósági szakaszban van rá lehetőség	Nyomozati – ügyészi-bírósági végrehajtási szakasz	büntetés-végrehajtási szakaszban van rá lehetőség
igen	börtönképesség csökkenéséhez vezet	igen

Eljárás megindulása

A reintegrációs őrizet eljárási szabályait a Bv. Kódex 61/A. §-a szabályozza, mely alapján: „A reintegrációs őrizet elrendelésére a bv. intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak.” Tehát alapelv, hogy a reintegrációs őrizetet nem a bv. szervezet engedélyezi, hanem a törvényszéken működő büntetés-végrehajtási csoport bírója. Ilyenkor a büntetés-végrehajtási

bíró az iratok alapján hozza meg a döntést, de az elítélt vagy a védő által benyújtott kérelem tárgyában meghallgatást is tarthat.⁴

A reintegrációs őrizet elrendelését a szabadságvesztés végrehajtása alatt *egy alkalommal* az elítélt vagy védője is kezdeményezheti. A kérelmet a bv. intézet – értékelő véleményével és javaslatával – tizenöt napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

Az „egy alkalomnak” azért van jelentősége, mivel a reintegrációs őrizettel az elítélt a bv. intézet részleteiben meghatározott életrendjéhez képest jelentős kedvezményt kap, ezért csak azon elítéltek számára elérhető, akik a társadalomra kevésbé veszélyesek, és okkal feltételezhető, hogy sikeresen tudnak visszailleszkedni a civil társadalomba. A reintegrációs őrizetbe kerülők távozhatnak ugyan a büntetés-végrehajtási intézetből már a büntetés tényleges kitöltése előtt, de csak a büntetés-végrehajtási bíró által kijelölt házba, lakásba, amelyet szigorúan meghatározott esetekben hagyhatnak csak el. Ilyennek minősíti a törvény a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítását, a munkavégzést, az oktatást, a képzést és a gyógykezelést.⁵

Amennyiben a kijelölt ingatlannak nem a reintegrációs őrizetet töltő a kizárólagos tulajdonosa vagy bérlője, akkor a tulajdonostól vagy a bérlőtől be kell szerezni az ott tartózkodásához hozzájáruló nyilatkozatot.⁶ Meg kell jelölnie továbbá azt a személyt (általában családtagot) és telefonos elérhetőségét, aki lehetővé teszi, hogy a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő az ingatlant megtekintse.

Az alkalmazás további feltételei

A reintegrációs őrizet elbírálása kapcsán a bv. pártfogó felügyelőnek számos feladata lesz, így :

- felveszi az elítélttel a kapcsolatot, meghallgatja és tájékoztatást nyújt a további teendőkről.
- felkeresi a kapcsolattartó személyt, annak érdekében, hogy előre egyeztetett időpontban bejuthasson az ingatlanba és felmérje, hogy van-e megfelelő térerő és működő elektromos hálózat (elektronikus távfelügyeleti rendszert naponta fel kell tölteni) az ingatlanban.
- környezettanulmányt is készít, amelyben bemutatja az ingatlant, az ott élő személyek életvitelét és jövedelmi helyzetüket.⁷

Amennyiben az ingatlan nem alkalmas (mert nincs térerő vagy áram), vagy ha az ott élők úgy nyilatkoznak a bv. pártfogó felügyelőnek, hogy az elítéltet nem tudják befogadni, úgy lehetőség van még egy cím megadására. Az alkalmasság megállapítása érdekében újabb felmérés és környezettanulmány készül. Amennyiben ez sem felel meg a követelményeknek, további ingatlan megjelölésére már nincs lehetőség. Kiemelt vizsgálati szempont az elítélt kapcsolattartásának, az általa megjelölt lakóingatlanok, valamint vagyoni-, jövedelmi helyzetének értékelése. További szempont az elítélt kriminológiai státuszának, szűkebb és tágabb kapcsolatrendszerének, az ott betöltött helyének és szerepének, a lakóköznyezetben beszerzett információknak, valamint a devianciára utaló tényezőknek a feltárása.

Döntési eljárás

Amint minden szükséges információ rendelkezésre áll, a bv. intézet a büntetés-végrehajtási bíró elé terjeszti az ügyet. A bv. bíró ebben az esetben is tanulmányozza a rendelkezésére álló iratokat, meghallgatást tart, majd végzést hoz döntéséről. A végzés ellen mind az elítélt (vagy jogi képviselője), mind az ügyész fellebbezést nyújthat be.⁸

Amennyiben a bv. bíró döntése pozitív, úgy a végzésben meghatározza a reintegrációs őrizet kezdő- és zárónapját, valamint az ingatlan elhagyására vonatkozó magatartási szabályokat. Az

---

⁴ Bv. Kódex 61/A. § (4) bek.

⁵ Bv. Kódex 187/A. § (4)–(5) bek.

⁶ Bv. Kódex 187/B. § (4) bek.

⁷ Bv. Kódex 187/A. § (1)–(3) bek.

⁸ Bv. Kódex 61/A § (4) bek.

engedélyezéskor kiemelt szerepe van a bv. bíró által előírt magatartási szabályoknak, hiszen ezek teszik lehetővé, hogy az elítélt a részére kijelölt ingatlant az eredményes társadalmi reintegrációja érdekében meghatározott időtartamban elhagyhassa.

Reintegrációs őrizetbe helyezés

A bv. intézet szakemberei (reintegrációs tiszt, bv. pártfogófelügyelő, biztonsági szakterület, informatikus) felkészítik az elítéltet a reintegrációs őrizet szabályaira, elmondják, hogy milyen esetekben, mikor, milyen módon és kinél kell jelentkeznie.

A reintegrációs őrizetbe helyezés napján a bv. intézet informatikusa beüzemeli az elektronikus távfelügyeleti eszközt, és beprogramozza az ingatlan elhagyására engedélyezett zónát. (A zóna az a terület, amelyen belül a magatartási szabályok megszegése nélkül a meghatározott időszakban szabadon mozoghat). A kihelyezés napján felszerelik az elítélt lábára a távfelügyeleti eszközt, letétjéből visszakapja iratait és egyéb tárgyait, majd ezt követően hagyhatja el a bv. intézetet.

Garanciális elem a reintegrációs őrizetbe helyezett elítélt folyamatos figyelemmel kísérése és meghatározott időszakonkénti ellenőrzése.

A távfelügyelet ellátásával kapcsolatos feladatokat az elítéltet reintegrációs őrizetbe bocsátó bv. intézet technikai központja, valamint a bv. szervezet országos felügyeleti központja a rendőrség által biztosított hozzáféréseken keresztül látja el.

A távfelügyeleti eszköz jelzései alapján értékelik az eseményeket, a bv. intézet meggyőződik az elítélt jogszerű magatartásáról, szükség esetén intézkedéseket foganatosít. Az elítélt magatartását, a meghatározott magatartási szabályok megtartását, valamint a társadalmi reintegrációs folyamat előrehaladását a bv. pártfogó felügyelő ellenőrzi és értékeli.

Számolni kell azokkal az eshetőségekkel is, amikor a részére meghatározott magatartási szabályoknak ellenszegül, vagy szándékosan kivonja magát a reintegrációs őrizet végrehajtása alól.

A bv. intézet magatartási szabályszegés esetén soron kívül kezdeményezheti a reintegrációs őrizet megszüntetését. A reintegrációs őrizet szabályainak súlyos megsértését a Btk. 283. §(3a) bekezdése szankcionálja: „A büntetés 1 évig terjedő szabadságvesztés, ha az elítélt a reintegrációs őrizet tartama alatt a számára kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet vagy a számára meghatározott napirend szerinti tartózkodási helyet a reintegrációs őrizet szabályainak megszegésével abból a célból hagyja el, hogy a szabadságvesztés végrehajtása alól kivonja magát.

A reintegrációs őrizet tartalma alatti események

A reintegrációs őrizet ideje a társadalomba való visszailleszkedést hivatott elősegíteni. Törekedni kell a családi kapcsolatok megerősítésére és a mielőbbi munkába állásra. Ha ehhez szükséges, az elítélt – a bv. bíró engedélye mellett – iskolába járhat, oktatásban, képzésben vehet részt. A szabadságvesztés büntetés ideje alatt az elítélt ügyeit a reintegrációs tiszt és a bv. pártfogó felügyelő intézte, azonban a visszailleszkedése érdekében a mindennapi ügyeit (hivatalos ügyintézés, bevásárlás stb.) lehetőség szerint önállóan kell elvégeznie. A bv. bíró által előírt magatartási szabályokon túlmenően alapvető elvárás, hogy a reintegrációs őrizetbe helyezett személy megtartsa az általános együttélési szabályokat, kerülje volt bűntársait, tartózkodjon az alkohol és a drogok fogyasztásától. Az elítéltnek folyamatosan kapcsolatban kell maradnia a bv. intézettel és a bv. pártfogó felügyelővel, telefonos megkeresésükre rendelkezésre kell állnia. A bv. pártfogó felügyelő legalább havonta egyszer ellenőrzi, szükség szerint támogatja, szabályszegése esetén figyelmeztetésben részesíti. Súlyos magatartási

szabályszegés (például rendszeres zónasértés, kifogásolható életvitel, együttműködés elutasítása) esetén a bv. pártfogó felügyelő kezdeményezi a reintegrációs őrizet megszüntetését. Amennyiben a bv. bíró elfogadja a megszüntetés kezdeményezését, az elítéltnak vissza kell térnie a bv. intézetbe a szabadságvesztése hátralévő idejének letöltésére. Ha a távfelügyeleti eszközön meghibásodást észlel az elítélt, azt azonnal köteles jelezni a bv. intézetnek, ahol intézkednek annak javításáról vagy cseréjéről. Abban az esetben, ha az eszköz az elítélt hibájából sérül meg, úgy kártérítési felelősséggel tartozik azért. Amennyiben a bv. bíró által kijelölt mozgástéren bármilyen okból változtatni szeretne, úgy az elítélt vagy jogi képviselője ennek érdekében kérelmet terjeszthet elő a bv. intézet útján a bv. bíróhoz, aki ezt rövid időn belül elbírálja. A reintegrációs őrizetbe helyezéskor az elítélt tájékoztatást kap a bv. intézettől, hogy mikor kell jelentkeznie személyesen a bv. intézetben szabadítása érdekében. Azon a napon önként kell megjelennie, eltávolításra kerül a lábáról az elektronikus távfelügyeleti eszköz, megkapja szabadulási igazolását és ezzel megszűnik büntetés-végrehajtási jogviszonya.

2. számú táblázat: Reintegrációs őrizetesek eloszlása megyei intézetek között⁹

Büntetés végrehajtási intézet	Fő
Fővárosi Bv. Intézet	38
B-A-Z megyei Bv. intézet	28
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bv. Intézet	23
Somogy Megyei Bv. Intézet	22
Veszprém Megyei Bv. Intézet	19
Baranya Megyei Bv. Intézet	19
Győr-Moson-Sopron Megyei Bv. Intézet	18
Hajdú-Bihar Megyei Bv. Intézet	15
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bv. Intézet	14
Békés Megyei Bv. Intézet	12
Zala Megyei Bv. Intézet	10
Heves Megyei Bv. Intézet	9
Közép-Dunántúli Országos Bv. Intézet	8
Székesfehérvári Objektum	8
Bács-Kiskun Megyei Bv. Intézet	6
Tolna Megyei Bv. Intézet	6
Megyei intézetekben összesen:	247
Végrehajtó intézetekben összesen:	115
Büntetés-végrehajtási intézetekben összesen:	362

1. számú diagram:¹⁰

2. számú diagram¹¹

⁹ Dr. Kiszely Pál bv. dandártábornok Parancsnok 2017.11.08. A reintegrációs őrizet jogintézmény létrejötte és működésének tapasztalatairól szóló előadásából, Miskolci Egyetem ÁJK

¹⁰ Dr. Kiszely Pál bv. dandártábornok Parancsnok 2017.11.08. A reintegrációs őrizet jogintézmény létrejötte és működésének tapasztalatairól szóló előadásából, Miskolci Egyetem ÁJK

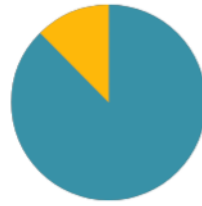
¹¹ Dr. Kiszely Pál bv. dandártábornok Parancsnok 2017.11.08. A reintegrációs őrizet jogintézmény létrejötte és működésének tapasztalatairól szóló előadásából Miskolci Egyetem ÁJK

Reintegrációs őrizetsek megoszlása (362 fő)

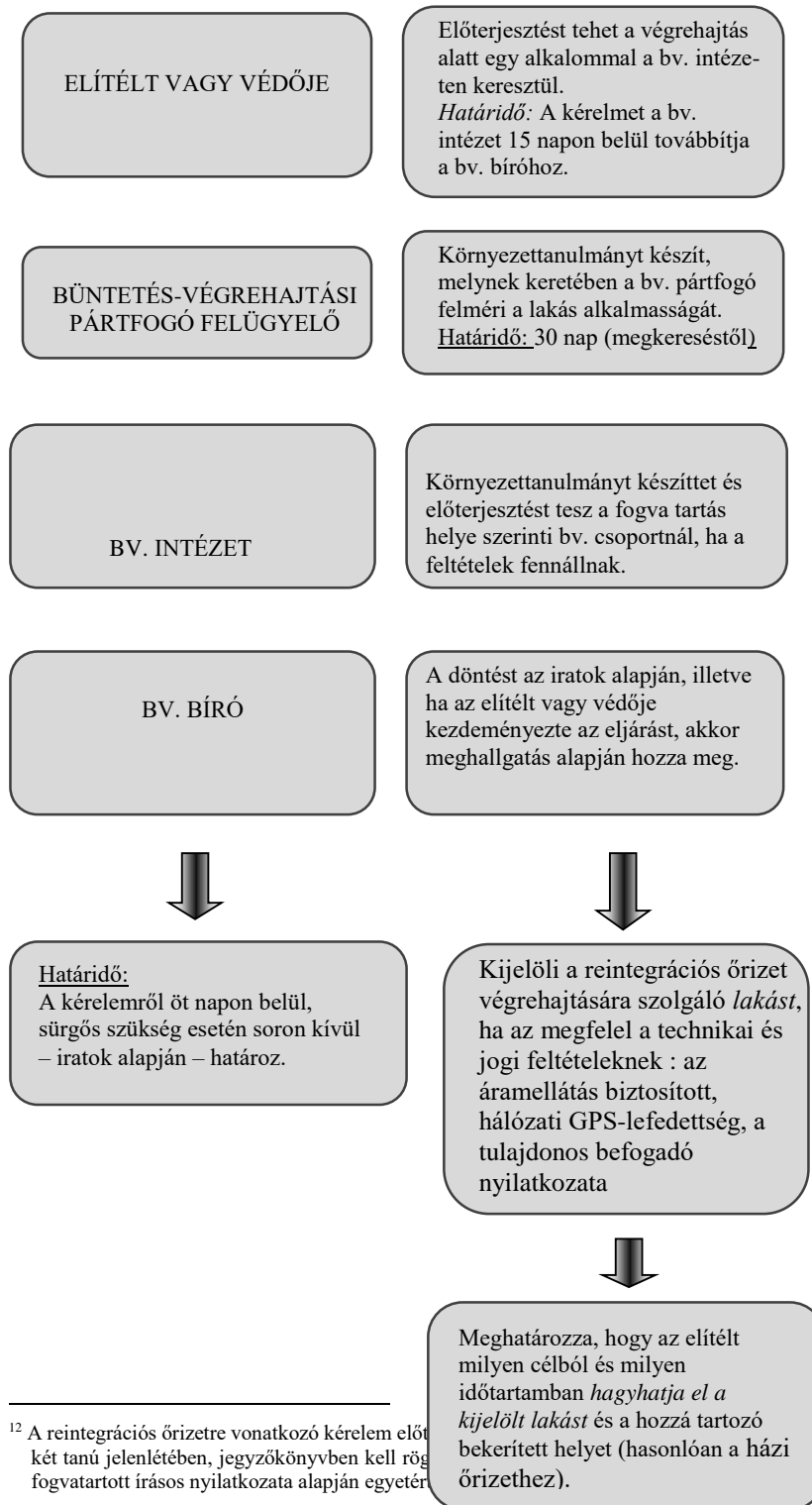
Megyei
intézetek
(247 fő)
Végrehajtó
intézetek
(115 fő)

Reintegrációs őrizetsek (362 fő) nemek szerinti eloszlása

férfi (317 fő)
nő (45 fő)

1..számú ábra: A reintegrációs őrizetben résztvevők feladatairól¹²

¹² A reintegrációs őrizetre vonatkozó kérelem előterjesztése két tanú jelenlétében, jegyzőkönyvben kell rögzíteni a fogvatartott írásos nyilatkozata alapján egyetértéssel.

Amennyiben a fogvatartott nem tud írni, úgy kérelmét a pártfogó intézése csak akkor kezdhető meg, ha azzal a bírósággal egyetért.

Megjelöli a reintegrációs őrizet lejártának napját.

– *Elfogatóparancs*ot bocsát ki, ha a reintegrációs őrizet szabályait az elítélt megszegi, és ismeretlen helyre távozik.

Európai kitekintés

Európában a reintegrációs őrizet elnevezése Electronic Monitoring (EM) és Európában alapvetően kétféle modell létezik az alkalmazására vonatkozóan, az ún. frontdoor és backdoor modell.

A kettő közötti lényegi különbség, hogy míg a *frontdoor* modellnél az elítélt a büntetés-végrehajtási intézetbe be sem kerül, addig a *backdoor* modellnél: az elítélt büntetés-végrehajtási intézetből történő korábbi kiengedésére kerül sor lábbilincs alkalmazásával.

2.számú ábra: A front door és back door modell elhatárolása

Kerezi Klára szerint az elektronikus felügyelet a szabadságelvonással szembeni alternatív szankció, de nem tekinthető közösségi szankciónak, mert hiányzik a büntető igazságszolgáltatás valamely szereplőjével és a közösséggel való aktív kapcsolat.¹³

Bogotyán Róbert¹⁴ hangsúlyozza, hogy a reintegrációs őrizet olyan alternatív büntetés-végrehajtási forma, amely nem a büntetéshez kötődő speciális és generális prevenciók céljait, mint inkább az elítélt sikeres társadalmi visszaailleszkedését, ezen keresztül a visszaesési ráta csökkenését, tehát végeredményben a büntetés-végrehajtás céljának elérését tartja szem előtt.¹⁵

¹³ Kerezi Klára: Az alternatív szankciók helye és szerepe a büntetőjog szankciórendszerében. In: Irk Ferenc (szerk.): *Kriminológiai Tanulmányok* 39. OKRI, Budapest, 2002, 117.

¹⁴ Bogotyán Róbert: A zsúfoltság csökkentésének útjai a börtönépítésen túl. *Börtönügyi Szemle*, 2015/1.35.

¹⁵ Uo. 36.

Schmehl János pedig azt emeli ki, hogy a társadalmi visszailleszkedés itt lépcsőzetesen valósul meg, a teljes szabadságelvonás és a felelős, önálló életvezetés közé belép egy, az állami szervek által felügyelt életszakasz. Ebben az időszakban az elítélt biztosíthatja önálló megélhetését, munkát kereshet és vállalhat, újjáalakíthatja, illetve erősítheti családi, társadalmi kapcsolatait. Tevékenységét elektronikus távfelügyeleti eszközökkel követik nyomon.¹⁶

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Rec (2014) 4. számú ajánlása részletesen rögzíti az electronic monitoring célját,¹⁷ s annak érdekében, hogy támogassa ezen alternatív szankció szélesebb körű alkalmazását, illetve hogy a tagállamok a szabadságvesztés büntetést mintegy ultima ratio jelleggel alkalmazzák, felsorolja az alkalmazási lehetőségét a büntetőeljárás során. Így:

- a büntetőeljárás tárgyalás előtti szakaszában;
- a börtönbüntetés felfüggesztésének vagy végrehajtásának feltételeként;
- a kiszabott büntetés vagy intézkedés végrehajtás felügyeletének önálló módjaként;
- más próbaidős beavatkozásokkal együtt;
- börtönben tartózkodó elítéltek szabadulását megelőzően;
- feltételes szabadlábra helyezés keretében;
- bizonyos típusú elkövetők börtönből történő kiengedését követő intenzív irányítása és felügyeleti intézkedéseként;
- a bűnelkövetők börtönbeli, vagy nyitott börtönök határain belüli belső mozgás ellenőrzésére;
- egyes gyanúsítottak vagy elkövetőkkel szemben konkrét bűncselekmények áldozatainak védelmére.

Az ajánlás kiemeli, hogy az elektronikus felügyelet technológiáját csak jól szabályozott és arányos módon lehet alkalmazni, és ennek érdekében szabályozási korlátokat, illetve etikai és szakmai szabályokat szükséges megfogalmazni a részes tagállamok számára.¹⁸ Az ajánlás deklarálja az electronic monitoring fogalmát, miszerint: „Az 'elektronikus felügyelet' egy olyan általános kifejezés, amely a büntetőeljárásban részt vevő személyek helyzetének, mozgásának és meghatározott magatartásának megfigyelésére utal. Az elektronikus megfigyelés jelenlegi formái rádióhullámú, biometrikus vagy műholdas nyomkövető technológián alapulnak. Ezek általában egy, a személyre felhelyezett eszközt jelentenek, melyet távolról felügyelnek.”

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Rec (2014) 4. számú ajánlása előtt kutatás is indult a téma vizsgálatára¹⁹

Az Európai Unió Tanácsa 2008/947/IB kerethatározatot fogadott el (2008. november 27.) a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazására.²⁰

Az államoknak az EM használatával kapcsolatosan két fontos kérdést kellett tisztáznuk:

¹⁶ Schmehl János: Az új szabályozás főbb szakmai elemei és üzenetei. *Börtönügyi Szemle*, 2013/4., 21.

¹⁷ Recommendation [Rec(2014) 4] of the Committee of Ministers to member States on electronic monitoring, II. Definitions „Electronic monitoring”

¹⁸ A szabályozás korlátok közé szorítása annak érdekében elengedhetetlen, hogy a megfigyelés alatt álló személy, illetve harmadik személy magán- és családi életét érő lehetséges negatív hatásokat csökkentsék.

¹⁹ Probation measures and alternative sanctions in the EU (2009) <http://www.euprobationproject.eu/documents.php> (megtekintés ideje: 2015.december 1.)

²⁰ Council Framework Decision 2008/947/JHA of 27 November 2008 on the application of the principle of mutual recognition to judgments and probation decisions with a view to the supervision of probation measures and alternative sanctions, <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX:32008F0947> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

1. Az adott állam jogrendszere lehetővé teszi az EM alkalmazását.
  2. Az elektronikus felügyelet milyen formában van jelen az adott országban.
- Az országok ezekre a kérdésekre adott válaszából tekintsünk át néhányat

3. számú táblázat : Az EM használatával kapcsolatos formák egyes országokban²¹

szempont/ ország	Az adott állam jogrendszere lehetővé teszi az EM alkalmazását?	Az elektronikus felügyelet milyen formában van jelen?
Dánia ²²	igen	Rövid tartamú börtönbüntetés esetén kérheti a terhelt saját intenzív felügyeletét, tehát a szabadságvesztés egy módozataként van jelen. 2010. július 1-től kiterjesztették minden olyan szabadságvesztésre, amely 5 hónapig terjed.
Észtország ²³	igen	A 2011-ben módosult büntető törvénykönyv kiterjesztette a szabadságvesztés intézeti keretek között történő végrehajtására, hiszen a módosítás előtt kizárólag feltételes szabadság esetén volt alkalmazható.
Franciaország ²⁴	igen	Két fő típus közötti különbségtétel: 1. PEM: a szabadságvesztés végrehajtási módozata, 2. PMEM: megvalósulhat a feltételes szabadságra bocsátás esetén, vagy társadalmi jogi felügyeletként.
Írország ²⁵	nem	A 2006-os „Criminal Justice Act” rendelkezései nem kerültek bevezetésre, tehát a gyakorlatban nem alkalmazzák.
Lengyelország ²⁶	igen	A szabadságvesztés egyik formájaként van jelen, mely során az elítéltek viselkedését folyamatosan megfigyelik és értékelik. Az RFID (Radio Frequency IDentification) műszaki megoldást alkalmazzák, amely automatikus azonosításhoz és adatközléshez használt technológia, melynek lényege adatok tárolása és továbbítása RFID címkék és eszközök segítségével. Az RFID címke egy apró tárgy, amely rögzíthető, vagy beépíthető az azonosítani kívánt objektumba.
Olaszország ²⁷	igen	A büntetőeljárás törvény 275. § b) pontja lehetővé teszi az EM alkalmazását, ennek

²¹ Lásd részletesebben egyes országok vonatkozásában : Nagy Anita : Szabadulás a büntetés végrehajtási intézetből, Bíbor Kiadó 2015.

²² http://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=DK&t=3#t_3 (megtekintés ideje: 2015.december 1.)

²³ <http://www.euprobationproject.eu/compare.php?ok> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

²⁴ http://www.euprobationproject.eu/national_detail.php?c=FR&t=3#t_3 (megtekintés ideje: 2015.december 1)

²⁵ <http://www.euprobationproject.eu/compare.php> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

²⁶ <http://www.euprobationproject.eu/compare.php> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

²⁷ Uo.

		ellenére a gyakorlatban nem használják. Az intézkedés érvényesítésének technikai módozataként ítélik meg.
Románia ²⁸	nem	Egyelőre nincs lehetőség az EM alkalmazására, (a technikai eszközök nem állnak rendelkezésre). Amennyiben bevezetésre kerülne, úgy valószínűleg a rendőrség irányítása alatt állna a rendszer.
Spanyolország ²⁹	igen	Tulajdonképpen a végrehajtás egy módozataként van jelen.
Svédország ³⁰	igen	A szabadságvesztés végrehajtási módozataként nyer értelmezést. Svédországban a napi költsége egy elítéltnak alacsony biztonságú bv. intézetben 1635 SEK, míg azok az elítéltek, akik vállalták az EM-ot összesen 400 SEK költséget jelentenek az államnak. ³¹ Svédországban a frontdoor modell esetén az elítélteknek az alábbi feltételeknek kell megfelelniük: <ul style="list-style-type: none"> - meghatározott napirend alapján hagyhatják el otthonukat - alkalmas lakóingatlan szükséges, ahol az EM működése lehetséges - legalább 20 óras elfoglaltság hetente - tilos az alkohol és drog fogyasztása - megfelelő reintegrációs programban kell részt venni - a pártfogó felügyelő időszakos látogatását túrni köteles - 50 SEK-et kell fizetnie az Áldozat Kompenzációs Alapba³²:
Szlovénia ³³	nem	Jelenleg a Szlovén Köztársaság nem tervezi az EM bevezetését.

Tekintettel arra, hogy ezen kutatás lezárásaként több ország nyilatkozott úgy, hogy a jövőben kívánja az EM-ot szélesebb körben is alkalmazni, így újabb kutatási projekt indult el 2014 májusában „*The Use of Electronic Monitoring in EU Member States*” néven.³⁴

A kutatással kapcsolatosan a téma egyik legjelentősebb képviselőjének, Anthea Hucklesby³⁵ professzornak a CEP konferencián³⁶ előadott legfontosabb kutatási adatait ismertetném röviden.³⁷

²⁸ Uo.

²⁹ Uo.

³⁰ Uo.

³¹ <http://cep-probation.org/wp-content/uploads/2015/03/Workshop-G-Workshop-Jan-Bungerfeldt.pdf>

(megtekintés ideje: 2015.december 1)

³² Uo.

³³ <http://www.euprobationproject.eu/compare.php> (megtekintés ideje: 2015.december 1)

³⁴ The use of Electronic Monitoring in EU member states <http://emeu.leeds.ac.uk/>(megtekintés ideje: 2015.december 1)

³⁵ Center for Criminal Justice Studies, University of Leeds, UK

³⁶ CEP Conference on Electronic Monitoring in Europe, 11-13 December 2014, Frankfurt – Germany- CEP ösztöndíjjal vettem részt a konferencián

³⁷ Uo.

Öt országban került összehasonlításra az EM, így: Angliában, Skóciában, Belgiumban, Hollandiában és Németországban a következő területeken: az EM alkalmazási területe, az EM hossza, megszüntetési feltételek.

Ezek alapján – az EM alkalmazhatóságát tekintve – az alábbi összesítő táblázatot ismertetném.

4. számú táblázat : Az EM használata az eljárás egyes szakaszaiban

	Belgium	Anglia, Wales³⁸	Németország	Hollandia	Skócia
(pre-trial) tárgyalás előtti szakaszban	x	x		x	
a bíróság rendeli el eleve az EM-ot (court order)	x	x	x		x
végrehajtási szakaszban a szabadságvesztés alternatívája (execution alternativ to prisson sentence)	x	x		x	
(early release) korábban szabadlábra helyezés: pl. reintegrációs őrizet	x	x	x	x	x
(post releasae) szabadlábra helyezést követően utánkövetésre használják		x	x	x	x
alcohol monitoring		x		x	

A fenti táblázatból azt a következtetést is levonhatjuk, hogy az EM valamennyi formáját nem minden ország alkalmazza egységesen, de van olyan EM alkalmazási terület, pl. az early release, amelyet mind az öt ország, **2015. április 1-től pedig már Magyarország is ismeri reintegrációs őrizet néven.**

Az EM további technikai feltételeiről részletesen olvashatunk Szabó Ferenc³⁹ „Az elektronikus monitoring (EM) rendészeti alkalmazási lehetőségeiről” című cikkében, mely szerint az alábbi lehetőségekkel is lehet élni az eszközre vonatkozóan:

³⁹ http://www.shp.hu/hpc/userfiles/riaszto/em_cikk.pdf (megtekintés ideje: 2015. augusztus 9.)

1. *Remote Alcohol Monitoring*: A megfigyelt lakásán telepített HMD-eszköz egy olyan kiegészítő alkalmazással van ellátva, amely egy véletlenszerű (random) telefonhívás és beszélgetés keretében képes mérni és megállapítani az alkoholos befolyásoltság szintjét.
2. *Remote Voice Verification Monitoring*: Az alkalmazás keretében – akár perc alkalmazása nélkül is – lehetővé válik az otthon-tartózkodási kötelezettség betartásának *távoli, időszakos, véletlenszerű és automatikus* ellenőrzése. (Lényege, hogy a felügyeleti számítógépen digitálisan rögzített hangminta alapján a rendszer egy ellenőrző hívás keretében automatikus hanganalízis alapján képes azonosítani azt, hogy a beszélgetésben részt vevő személy valóban azonos-e a megfigyelésbe bevonttal.)
3. *Local (RF) home curfew monitoring units (házi őrizet ellenőrző egység)*
4. *In-prison monitoring (börtönben történő figyelés)*
5. *Group monitoring unit, stb.*⁴⁰ (csoport figyelő eszköz)⁴¹

4. számú ábra: A reintegrációs őrizet lehetséges fajtái

*A reintegrációs őrizet feltételrendszere 2017. január 1-től*⁴²

Azt, hogy mikor van helye reintegrációs őrizetnek a Bv. Kódex 187/A. § (1) bekezdése tartalmazza:

Ezek alapján reintegrációs őrizet akkor biztosítható:

Ha a szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható, a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége, illetve ennek kizárása vagy kizártsága esetén a szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az az elítelt, aki azt vállalja és

- gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy
- ha szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor
  - a) nem a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték el,

⁴⁰ 3M Electronic Monitoring tájékoztató füzet (11-13 December 2014, Frankfurt –CEP konferencia)

⁴¹ Lásd részletesebben pl. a 3M Electronic Monitoring honlapján

http://solutions.3m.com/wps/portal/3M/en_US/ElectronicMonitoring/Home/ProductsServices/OurProducts/ (2015.december 7.)

⁴² 2016.évi CX.törvény 36.§ (1) bekezdésével megállapított szöveg

b) első ízben ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, és

c) öt évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztést tölt.

A reintegrációs őrizet időtartama

a) legfeljebb egy év, ha az elítéltet gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre,

b) az a) pontban meghatározottakon kívül legfeljebb tíz hónap.

A reintegrációs őrizetre a fiatalkorúak esetén is lehetőséget ad a Bv. Kódex azzal, hogy további specifikumokat rögzít a fent említett reintegrációs őrizet alkalmazása során, így a fiatalkorú reintegrációs őrizetének alkalmazási feltétele továbbá az általános szabályokon kívül⁴³:

a) a szabadságvesztés végrehajtása alatt legalább egy alkalommal családi terápián vagy családi konzultáción való részvétel,

b) a törvényes képviselő hozzájárulása az elektronikus távfelügyeleti eszköz telepítéséhez, és fogadónyilatkozat megtétele a lakhatás tekintetében, valamint nyilatkozata a fogvatartott kíséréséről.

A törvény a bv. intézetek telítettségének csökkentése érdekében a reintegrációs őrizet intézményének többirányú kiterjesztését is megvalósítja. Egyrészt a korábbinál szélesebb elkövetői kör számára teszi lehetővé e kedvezmény igénybe vételét, mivel a módosítás értelmében már nemcsak az első alkalommal végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltre, hanemvalamennyi gondatlanul elkövetett bűncselekmény miatt elítéltre, illetve a visszaesőnek nem minősülő bűnismétlőkre is kiterjedne. Másrészt a reintegrációs őrizetben töltendő időt a bűnösség fokától függően és hosszabb tartamban határozza meg (szándékosság esetén 10 hónap, gondatlanság esetén egy év).⁴⁴

Reintegrációs őrizet kizárt vagy megszüntetésre kerül

A reintegrációs őrizet alkalmazása során három nagy csoportba sorolhatjuk azokat az eseteket, amikor elvileg a reintegrációs őrizet nem alkalmazható.

1. Az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe.
2. A reintegrációs őrizet megszüntetésére kerül sor.
3. Objektív körülmény, azaz a lakóingatlan alkalmatlan a reintegrációs őrizet végrehajtására.

1. Az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe

A Bv. Kódex 187/C. §-a szabályozza azt az esetkört, amikor az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe, így akkor ha

a) az elítélttel szemben további szabadságvesztést kell végrehajtani,

b) az elítélttel szemben folyamatban lévő büntetőügyben elrendelt előzetes letartóztatását a szabadságvesztés végrehajtásának idejére megszakították,

c) a fogvatartása során engedélyezett reintegrációs őrizetet az elítéltnak felróható okból megszüntették,

d) az egy évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztésből legalább három, egy évet meghaladó tartamú szabadságvesztésből legalább hat hónapot nem töltött le,

⁴³ Bv. Kódex. 200/A. § (1) bek.

⁴⁴ Kommentár a Bv.kódex 187/A §-hoz

e) a megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlan.⁴⁵

2. A reintegrációs őrizet megszüntetésére kerül sor

A Bv. Kódex 187/E. § (1) bekezdése alapján a bv. szerv vezetője a reintegrációs őrizet megszüntetéséről haladéktalanul előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónál, ha annak tartama alatt

- a) végrehajtandó szabadságvesztésről, új büntető ügyről érkezik értesítés,
- b) az elítélt a magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegi, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálja vagy használhatatlanná teszi,
- c) a kijelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlanná vált, vagy a befogadó nyilatkozatot tevő a nyilatkozatát visszavonta, és az elítélt nem tud megjelölni másik olyan lakást, amely a reintegrációs őrizet végrehajtási helyeként kijelölhető lenne.⁴⁶

3. Objektív körülmény miatt nem kerül sor a reintegrációs őrizetre

Az ingatlan vagy a távfelügyeleti eszköz alkalmazhatósága kizárt,⁴⁷ ha:

- a) az ingatlanban nem áll rendelkezésre elektromos hálózat és emiatt a távfelügyeleti eszköz feltöltése nem biztosítható;
- b) nem áll rendelkezésre a távfelügyeleti eszköz adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettség és jelerősség az ingatlan valamennyi helyiségében;
- c) az ingatlan lakhatásra bármely ok miatt alkalmatlan;
- d) a reintegrációs őrizetbe helyezendő fogvatartott létfenntartását a közüzemek hiánya (ivóvízellátás vagy fűtés) veszélyezteti;
- e) a fogvatartott által megjelölt kontakt személy, vagy az ingatlanban életvitelszerűen tartózkodók bármelyike kriminológiai szempontból veszélyeztetik a reintegrációs őrizetbe helyezendő fogvatartott eredményes reintegrációját.

Összegezve az eddigi ismereteket, látjuk, hogy a reintegrációs őrizet egy „többszereplős” eljárás, ahol nemcsak a büntetés-végrehajtási bírónak, hanem a védőnek, a pártfogó felügyeletnek és a bv. intézetnek is komoly szerepe van

Azt, hogy konkrétan kinek mi a feladata az eljárásban, tekintsük át egy ábra segítségével!

Reintegrációs őrizet elhatárolása a feltételes szabadságvesztéstől

A reintegrációs őrizetet a feltételes szabadságtól az különbözteti meg, hogy míg a *feltételes szabadságra bocsátás egy büntető anyagi jogi* intézmény, amelynél a szabadságvesztés végrehajtása során tanúsított magatartás alapján a bíróság eltekint a büntetés meghatározott részének végrehajtásától, addig a reintegrációs őrizet egy hatékony átmeneti eszköz, ahol az *elítélt valójában a szabadságvesztését tölti*, csak a letöltés nem a büntetés-végrehajtási intézet keretei között történik.

A kérdés másik felére a választ a Bv. Kódexet módosító 2014. évi LXXII. törvény 113.§-a (2014. április 1. napjától lépett hatályba) adja meg a reintegrációs őrizetben lévő elítéltek feltételes szabadságra bocsátásának szabályozásánál.

⁴⁵Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságának feltétele, hogy a reintegrációs őrizet végrehajtására kijelölt ingatlan rendelkezzen: a) elektromos hálózattal és folyamatos tápellátással, b) az elektronikus távfelügyeleti eszközök adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettséggel és jelerősséggel. [10/2015. (III. 30.) BM rendelet 4. §]

⁴⁶Bv. Kódex 187/E. § (1) bek.

⁴⁷30/2015. (IV. 17.) OP szakutasítása, III/15.

Eszerint: „Ha a reintegrációs őrizet alatt az elítélt feltételes szabadságra bocsátásáról kell dönteni, és a bv. intézet az előterjesztésben a feltételes szabadságra bocsátás engedélyezésére tesz javaslatot, a büntetés-végrehajtási bíróság az elítélt meghallgatását mellőzheti.

Ha a büntetés-végrehajtási bíróság az elítélt feltételes szabadságra bocsátását rendelte el, de a bv. intézet a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének napjáig arról értesíti, hogy az elítélt a reintegrációs őrizet magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegte, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálta vagy használhatatlanná tette, a büntetés-végrehajtási bíróság a feltételes szabadságra bocsátást újból megvizsgálja, és ennek alapján a végzését hatályon kívül helyezheti.”

Összegzés

Az elektronikus felügyelet jelentős költségmegtakarítással jár a költségvetés számára, igaz, az EM technikai feltételeinek kialakítása igényel egy egyszeri nagyobb beruházást, ezt követően azonban a felügyelet jóval kevesebb pénzbe kerül, mint a büntetés-végrehajtási intézetben történő elhelyezés.

Összehasonlításként tekinthetjük, hogy az EM használatának napi költsége Angliában 12,10 angol font, Észtországban 2,64 euró, Finnországban 3-4 euró, Franciaországban 15,50 euró, Németországban 30 euró, Norvégiában 100 euró, Lengyelországban 4,3 euró, Portugáliában 16,35 euró, Svédországban 3,45 euró, Svájcban 65 euró.⁴⁸

*Míg Európában átlagosan egy fogvatartott napi eltartási költsége őrzéssel és ellátással kb. 60-80 euró között van, addig az elektronikus felügyelet működtetésének költségét napi 21 euróra becsülik.*⁴⁹

Az EM mellett szól mindenképpen az, hogy a büntetés ilyen formában történő végrehajtása tehermentesíti a büntetés végrehajtási intézeteket. Az elítélt megtarthatja a munkáját, továbbra is pénzt keres, gyermekét otthon nevelheti, szociális kötelezettségeinek eleget tud tenni. Az elítélt a pénzzel az általa elkövetett bűncselekmény sértettje számára is tud kártalanítást vagy jóvátételt fizetni.

Az elektronikus felügyelet szabadságkorlátozó jellegéből adódóan korlátozza az elítélt személyi szabadságát, azonban kevésbé korlátoz, mint a végrehajtandó szabadságvesztés büntetés, nem jár fizikai kényszer alkalmazásával. Vitathatatlan azonban az intézkedés végrehajtásával járó folyamatos „láthatatlan” ellenőrzés, és a szabályok be nem tartása esetére kilátásba helyezett szabadságvesztés büntetés pszichikai hatása. Felmerült ezen túlmenően az elítélt más alkotmányos alapjogainak, például az emberi méltósághoz való jog, a magánszféra, magánlakás, valamint a házasság és család védelmének érintettsége. Egyes vélemények szerint az Electronic Monitoring a magánélet „orwelli”, totális ellenőrzését valósítja meg.⁵⁰

---

⁴⁸ Pinto, Susana – Nellis, Mike: *Survey of Electronic Monitoring in Europe, Analysis of Questionnaires*. 2012, 2–3. <http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/PCCP%20documents%202013/Analysis%20questionnaires%202012.pdf> (megtekintés ideje: 2015. december 1.)

⁴⁹ Elektronische Fußfesseln: Österreich testet in einem Pilotversuch den Einsatz elektronischer Fußfesseln für Gefangene. *NJW-Spezial* 2006, 92. Idézi Mohácsi Barbara: A szabadságvesztés-büntetés lehetséges „alternatívái”, *Jogi tanulmányok*, Az Eötvös Lorand Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Doktori Iskolájának folyóirata, 2010. I. kötet 368.

⁵⁰ Weichert, Thilo: Der elektronische Hausarrest aus Sicht des Datenschutzes. *StV*, 2000, 335–339. Idézi Mohácsi: i. m.